

AMERIKANSKI SLOVENEK

Katoliški list za slovenske delavce v Ameriki in glasilo Družbe sv. Družine.

STEVILKA 99.

JOLIET, ILLINOIS, 7. NOVEMBRA 1916

LETNIK XXV.

Borojevič zopet naklestil Italijane.

Cadornova nova ofenziva na Goriškem se izjalovila in zadušila v lastni krvi.

Rumuni napadajo, a zama.

Neznatni boji v Galiciji in Volhiniji ter na zapadni fronti.

Rim, 2. nov. — Italijanski vojni urad je danes naznanil:

"Ob julijski fronti so naše čete večkrat napadle mogočne utrdbe na brdih vzhodno od Gorice in močno novo linijo na Krasu vzhodno od Valone. Med jutrom so začeli naši topovi in zrakopni možnarji hudo obstreljevati sovražne linije, ki so bile na več točkah prekinjene. Pehoten napad je bil podjet ob 11. uri dopoldne.

"Južno od ceste Opatjeselo-Kostanjevica je bila sovražna linija na več točkah zasedena in proti neprestanim protinapadom obdržana.

"Tekom večerajšnjega dne je bilo ujetih 4.731 mož, med njimi 32 častnikov, in uplenjenih šest topov, mnogo strojnih pušk, transportnih živinčev in drugih vojni potrebščin." (Nerazmernost med moštvimi in častniki je očitna. Sicer se začne tudi pri laškem številu ujetnikov častnik pri poddesetniku ali "gefrajtarju".)

Nadalje pravi naznanilo:

"Na Goriškem, kjer je zemlja razmočilo zadnje deževje, so naše čete premagale sovražnikov odpor in zasedle zakope na vzhodnih slemenih Tivolija in Sv. Marka ter brda vzhodno od Zobra.

"Na Krasu je enajsti vojni zbor naskočil gozdnati Veliki Kriboč in Grič 375. vzhodno od hriba Pečinka, ter

Višino 308 vzhodno od zadnjega. Napredovali smo tudi dve tretjini milje vzhodno od Segitija."

Dunaj poroča ljut napad.

Dunaj, 3. nov. — Poročilo vojnega urada pravi glede laške fronte:

"Na Goriškem se je začela laška ofenziva. Druga in tretja italijanska armada, ki sta bili izza poslednjih velikih bojev izpopolnjeni s svežimi četami, sta začeli napadati. Prvi splošni naskok je bil odbit, vsled hrabrosti naših čet. Ko je sovražna streljanje naraslo tekom dopoldneva do izredne silnosti, je šla sovražna pehota k naskoku opoldne v Ipvski dolini in po brdih vzhodno od Vrtojbe z namenom, osvojiti jih za vsako ceno. Sedem sovražnih brigad je prodiralo v ozki krajin, a so bile odbite.

"Kmalu po 11. uri dopoldne je na severnem delu Kraške planote začela množstven napad laška pehota, ki je pridobila na ozemlju onostran naših zrušenih prednjih linij. S obkoljujočimi protinapadi so naše hrabre čete odbile Italijane, ali Bosvica je ostala v sovražnikovih rokah. Osem laških divizij se je udeležilo tega napada."

Rim poroča uspehe.

Rim, čez London, 3. nov. — V pasu od Gorice do Jadranskega morja so Italijani vzeli Avstrijem nekaj nadaljnjih ugodnih postojank ter ujeli nadaljnjih 3.948 mož in uplenili mnogo topov, strojnih pušk, orožja in streliva, po danes objavljenem naznanilu.

London, 3. nov. — Rimska brzojavka na Wireless Press pravi, da je prvi dan nove italijanske ofenzive stal Avstrije izgubo 15.000 mož.

Rim, 3. nov. — Težke izgube so u-

trpeli Avstro-Ogri prvi dan nove ofenzive, ki se je začela v sredo. Uradne brzojavke pravijo, da je bil 21. polk avstro-ogrijskih brambovcv popolnoma uničen. Italijani so zasedli eno miljo železnice Gorica-Vogersko in se bijejo na brdih blizu Kemperlišča. Dalje južno je laško središče prodrla v avstrijske linije skoro eno miljo vzhodno od Opatjega sela. Topniški napad na sovražne linije je dosegel največjo silnost v tem okrožju. Avstrijske utrdbe so bile zdrobljene v prah in napadajoča pehota je zajemala skupine sovražnih vojakov.

Avstriji ujeli 1.000 Lahov.

London, 3. nov. — Avstrijski vojni urad priznava danes izgubo Lokvice na severnem delu Kraške planote. Proti jugu, je rečeno, Avstriji obdržujejo svoje postojanke. Ujetje 1.000 Italijanov je naznanjeno.

Vodilni baloni in aeroplani so bili delavni tekom obnovljene ofenzive. Laški vodljiv balon je v sredo zvečer bombardiral utrdbe in vojne ladje v Šebenškem zalivu.

Avstrijski zrakoplovi so na večer 1. nov. napadli Cervinjan, San Giorgio di Novara, Pieris, Gračež in Adriatovarno blizu Tržiča (primorskega). Bombe so zadele več vojaških predmetov in železniških zavodov.

Lahi ne morejo naprej.

Dunaj, 4. nov. — Tekom hudih in z močnimi množstvi podjetih napadov so prodrli Italijani med Vrtojbo in Biljami, tri milje jugovzhodno od Gorice, v avstrijske postojanke, a so bili pozneje s protinapadom zopet pognani nazaj. Na vseh drugih točkah fronte so se laški naskoki že v avstrijskem ognju zrušili.

V primorskem okrožju je bilo predpoldne malo bojevanja, ali popoldne so Italijani zopet začeli svoje besne napore. Ponovno so se zagnali k naskoku, a so bili brez izjeme po izredno izdatnem avstrijskem streljanju poraženi. Posebno težkih izgub so utrpeli bersaljerski batalioni, ki so prodirali proti Sv. Katarini in žičnim zamotam pred Dornbergom.

Avstrijski pomorski zrakoplovi so

Poljsko kraljestvo bode obnovljeno.

Nemčija in Avstrija obljubili Poljakom svobodo, neodvisnost in lastno armado.

Veliko veselje v Varšavi.

Nova vlada se ima ustanoviti, ko bo vojna končana.

Berlin, 5. nov. (Brezlično v Sayville). — "Poljske pokrajine, zasedene po četah centralnih velevlasti," pravi Agencija za prekmorske novice, "so bile danes prizorišče velikega in važnega zgodovinskega dogodka."

Nemčija in Avstro-Ogrska sta skupaj proglasili Varšavo in Lublin za Poljsko kraljestvo in zopet ustanovili pravico Poljskega naroda, nadzirati svojo lastno usodo, živeti neodvisno narodno življenje in se vladati po izvoljenih zastopnikih naroda.

"Pred nekaj dnevi je odposlanstvo Poljakov obiskalo cesarskega kancelarja dr. von Bethmann-Hollwega. Člani istega so bili zastopniki vseh slojev, vseh strank, vseh družabnih razredov in vseh veroizpovedanj. Izrazili so nemški vladi želje Poljskega naroda, ki so jim bile zdaj izpolnjene."

Osvobodjeni zatiranja.

"Tako je staro Poljsko kraljestvo, iz katerega so v preteklosti izšli slavni vladarji kakor Jagielonci (dinastija, ustanovljena po Jagiellu, ki je vladala od 1386 do 1572) in sloviti vojskavodja kakor veliki Sobieski (Jan III., poljski kralj v letih 1674-1696), sedaj vstalo k novemu življenju."

"Poljaki so osvobodjeni ruskega zatiranja in ne bodo več teptani pod kopito kozaka. Svoboda, ki je bila uničena pred sto leti po ruski naslovi, je sedaj obnovljena. Vlada knute je odpravljena. Poljsko je povrnjeno zapadni prosveti."

"Usodna ura Poljske."

Poluradna "Norddeutsche Allgemeine Zeitung" objavlja uvodnik pod naslovom "Usodna ura Poljske" in pravi, da "je pred sto leti vsled dunajskega kongresa usoda Poljske prešla v ruske roke, a da je sedaj svoboda Poljske nerazdružno zvezana z zmago Nemčije in njenih zaveznikov."

"Samo centralni velevlasti imata življensko korist v obstanku svobodne

Poljske," pravi list dalje, "Poljaki so zdaj osvobodjeni ruske vlade in imajo priložnost, stvoriti narodno državo, ustanoviti zvezo s centralnimi velevlastima ter obvarovani po tej zvezi pospeševati svoje politično in gospodarsko življenje in razvijati svojo narodno prosveto."

"Za te svrhe bodo med bližnjo bodočnostjo Poljaki potrebovali naše pomoči. Ruska vlada jim ni dovoljevala ne poljske uprave, ne poljskih šol, niti poljske armade, in Rusi so na ta način poskušali ovirati razvoj posebnih skupščin za izdelovanje teh zadev."

Rusija zanemarjala napredek.

"Rusi so zanemarjali gradnjo železnice in vodnih poti. Povsod se mora ustvariti temelj javnega življenja in uprave iznova, in narodno življenje Poljakov je treba obnovljati stopnjo za stopnjo."

"Niso bili zaščitniki malih narodov," ki so zopet postavili Poljsko v njen lastni narodni razvoj, ampak bili sta tisti velevlasti, proti katerima je sovražnik vzbujal sovraštvo od strani malih narodov celega sveta."

Varani po drugih deželah.

"Zapadne velevlasti so kazale samo svoje sočutje za Poljsko v besedah. Mnogokrat so na zapadu vzklikali 'Vive la Pologne', ali resničnih obveznosti za Poljsko so se skrbno izogibali. Kadarkoli so Poljaki začeli borbo za neodvisnost in upali na pomoč iz Londona in Pariza, je postalo očitno, da so zidali na prazne besede. Od te strani ni mogla priti svoboda za Poljsko."

"Če bi bila danes dosežena različna odločitev v vojni — če bi bilo rusko orožje zmagovito na vzhodu — potem bi moral Poljski narod nadaljnjih sto let vlačiti svoje verige od obljube do obljube brez vsakega protesta od strani zapadnih velevlasti."

Samovladje za Galicijo.

Amsterdam, 5. nov. (Čez London.) — Cesar Franc Jožef je naslovil lastnoročno pismo na prvega ministra Ernesta von Koerberja, izjavljajoč, da je njegova volja, ko se nova država Poljska oživotvori, podeliti Galiciji pravico, da neodvisno oskrbuje svoje notranje zadeve. Cesar ukazuje prvemu ministru von Koerberju, naj vse ukrene za zakonito izvedbo povelja.

napadli z izvrstnim uspehom vojaške zavode sovražnikov pri San Cancianu in Adriatovarne v Tržiču (primorskem).

Makedonska fronta.

Berlin, 2. nov. — Veliki glavni stan je naznanil danes:

"Makedonska fronta: Srbski oddelki, ki so prodrlji v kolenu reke Černe in severno na Nidže-planinah, so bili pognani nazaj."

Pariz, 2. nov. — Srbi na makedonski fronti dobro napredujejo v okrožju reke Černe jugovzhodno od Bitolja, naznanja vojni urad.

Neznatni boji.

Sofija, 2. nov., čez London, 3. nov. — Bolgarski vojni urad je danes naznanil, da so bili sovražni oddelki, ki so prodrlji severno od jezera Malik, zasledovani vzhodno po bolgarskih četah.

Pariz, 3. nov. — Na levem bregu Strume so britanske čete osvojile vas Alico. Drugod so bili le prilični topniški dvoboji.

Rumunska fronta.

Bukurešt, 7. nov. — Rumunske čete nadalje zasledujejo umikajoče se Avstrije in Nemce zapadno od Juilske doline na Sedmograškem, tako poroča danes rumunski glavni stan.

Avstro-nemški napadi, pristavlja naznanilo, so bili odbiti po dolgem boju v Prahovski dolini in okrog Dragosavela. Vzhodno od reke Alt še besni bitka.

Položaj neizpremenjen.

Berlin, 2. nov. — Veliki glavni stan je naznanil danes:

"Ob vzhodnosedmograški fronti je vojni položaj neizpremenjen. Ruski napadi na avstro-nemške čete, ki so

"Deutschland" odrine v petek.

New London, Conn., 5. nov. — Kapitan Paul Koenig nemške trgovinske submarinke "Deutschland", ki je dospela semkaj zadnjo sredo, je naznanil danes, da odrine domov-prihodnji petek — prejkone pozno popoldne.

"U-57" kot straža.

New London, Conn., 3. nov. — Podmorski čoln "U-57" je baje zapustil luko Bremen dne 13. oktobra, tri dni po odhodu trgovinske submarinke "Deutschland".

New London, Conn., 3. nov. — Kakor je nocoj izjavil kapitan Koenig, utegne submarinko "Deutschland" na povratu spremljati podmorski čoln "U-57", sestrska ladjica podmorskega čolna "U-53", ki je pred nekaj tedni dospel na triurni obisk v Newport in naslednjega dne na višini Nantucketa pogreznil pet parnikov.

Dumba se odpovedal službi.

Berlin (brezlično v Sayville), 4. nov. — Cesar Franc Jožef je sprejel odpoved dr. Konstantina Dumba, avstro-ogrskega poslanika pri Združenih Državah, pravi dunajska brzojavka na Ueberseeische Nachrichtenagentur. Cesar je zahvalil dr. Dumbo za izvrstne usluge, izkazane dvojini monarhiji.

Slaba znamenja v Mehiki.

El Paso, Tex., 4. nov. — Železniška zveza med mejo in Chihuahua City je pretrgana in mesto od vsega prometa odrezano, ker je bila železnica severno, zapadno in južno od državnega glavnega mesta razdejana. Med Juarezom in Chihuahua City je prenehal ves promet z vlakovi. Vilovi pristaja pridno "delajo". Ameriški častniki, ki zasledujejo vojaški razvoj v državi Chihuahua, izjavljajo, da bosta general Jacinto Trevino in Carranzova posadka v Chihuahui kmalu prisiljena, zapustiti mesto.

"Črna roka".

Ashland, Wis., 2. nov. — Policijski načelnik W. Blair je prejel danes pismo "Črne roke", v katerem je naprosen, položiti \$500 na gotovem mestu na Commercial Docku; če ne izpolni poziva, bo usmrčen, je zapretno.

Atlas — zastoj!

Ročni atlas ali barvane zemljevide vseh držav in dežel celega sveta, obsegajoč 40 strani 7x5 palcev velikosti, pošljemo na zahtevo zastoj vsakemu naročniku "Amer. Slovenca", če pošlje celoletno naročnino dva (\$2) dolarja.

Ta ročni atlas je velezanimiv, zlasti v teh burnih časih. V njem je 32 barvanih zemljevidov, vsa mesta na svetu, katera imajo nad 100.000 prebivalcev, ter vse države in vse dežele na svetu, velikosti ameriških držav in držav celega sveta, kakor tudi število njih prebivalcev.

Poslajte naročnino \$2,00 takoj in omenite, da Vam naj pošljemo ročni atlas. Uprava "Amer. Slov."

BREZ SKRBI

pošljite denar skozi naše posredovanje v staro domovino, ker kljub vojnim zaprekam, se naše pošiljave izplačajo vedno točno.

Mi garantiramo vsako pošiljatev, da bo sigurno sprejeta, ali pa vrnemo denar, kadar se nam dokaže, ali če se sami prepričamo, da denar ni bil izplačan, radi enega ali drugega vzroka.

Po Wireless (brezličnem brzojavu) pošljemo denar v staro domovino, in to naravnost v Avstrijo.

Ako ni pomote ali posebnosti, je denar prejet v 3. do 5. dneh. Včasih se pa tudi za delj časa zakasni.

Vsak brzojav, akotudi ima manj kot 6 besed, stane \$4.50, če pa je več kot 6 besed, se računa po 65c od vsake besede in številke posebej.

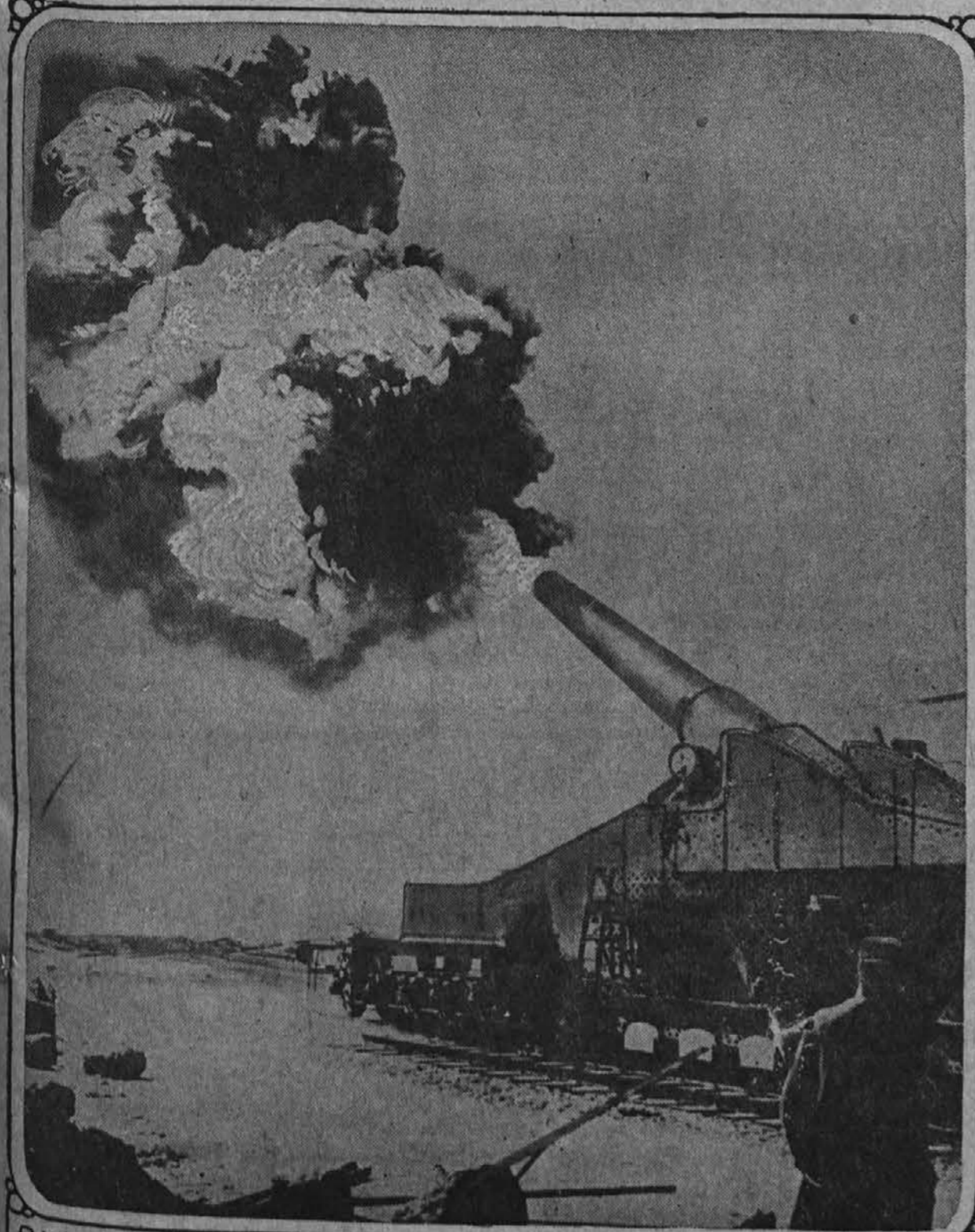
Mi imamo v tem oziru najboljšo zvezo in najstrožji sistem, ker naš namen je zadovoljiti vsakogar, ki se posluži našega posredovanja.

Danes pošljemo v staro domovino:

5 K za ... \$ .90	250 K za ... \$ 33.00
25 " " " 3.75	500 " " " 65.00
50 " " " 7.00	750 " " " 98.00
100 " " " 13.00	1000 " " " 130.00

Denar nam pošljite po bančnem "Draftu", ki ga dobite v vsaki banki skoro popolnoma zastoj, poštnem ali ekspres Money Order-om, ali pa v priporočnem pismu kar gotov papirnat denar.

AMERIKANSKI SLOVENEK
bančni oddelek,
1006 N. Chicago St. JOLIET, ILL.

BIG FRENCH GUN PREPARES WAY FOR ATTACK ON SOMME

Photo by American Press Association.

VELIK FRANCOSKI TOP PRIPRAVLJA POT ZA NAPAD OB REKI SOMME.

Ta slika kaže streljanje z enim velikih topov francoskega težkega topništva. "Bil je menda," pravi neko francosko poročilo, "eden teh topov, da je bilo njegovo grmenje slišati celo v Parizu med bojevanjem ob reki Somme, šestdeset milj daleč."

Amerikanski Slovenec

Ustanovljen 1. 1891.

Prvi, največji in edini slovenski katoliški list za slovenske delavce v Ameriki ter glasilo Družbe sv. Družine.

Izdaja ga vsaki torek in petek
Slovensko-Ameriška Tiskovna Družba
Inkorp. l. 1899.
v lastnem domu, 1006 N. Chicago St.
Joliet, Illinois.
Telefoni: Chicago in N. W. 100.

Naročnina:
Za Združene države na leto....\$2.00
Za Združene države za pol leta.\$1.00
Za Evropo na leto.....\$3.00
Za Evropo za pol leta.....\$1.50
Za Evropo za četrt leta.....\$1.00

PLAČUJE SE VNAPREJ.

Dopisi in denarne pošiljke naj se pošiljajo na:
AMERIKANSKI SLOVENEK
Joliet, Illinois.

Pri spremembi bivališča prosimo naročnike, da nam natančno naznačijo **POLEG NOVEGA TUDI STARI NASLOV.**
Dopise in novice priobčujemo brezplačno; na poročila brez podpisa se ne oziramo.

Rokopisi se ne vračajo.

Členik za oglase pošljemo na prošnjo.

AMERIKANSKI SLOVENEK
Established 1891.

Entered as second class matter March 11th, 1913, at the Post Office at Joliet, Ill., under the act of March 3rd, 1879.

The first, largest and only Slovenian Catholic Newspaper for the Slovenian Workingmen in America, and the Official Organ of Holy Family Society.

Published Tuesdays and Fridays by the
SLOVENIC-AMERICAN PTG. CO.
Incorporated 1899.

Slovenic-American Bldg., Joliet, Ill.
Advertising rates sent on application.

Iz slovenskih naselbin.

Joliet, Ill., 6. nov. — Predsedniške volitve so bile skoraj edini predmet razgovorov doma in na cesti, v pivnicah in drugod ves zadnji teden. Tu republikanci, tam demokrati; tu Hughes, tam Wilson. Vseposvods shodi, navdušeni govori, hrupne ovacije. In stotere stave. Kdo bo zmagal?

— Poroka. G. Anton Šraj ml., sin g. Antona in g. Helene Šraj, ter g. Antona. Katarina Zamejce bosta poročena jutri (torek) v naši cerkvi sv. Jožefa. Zenin je rojen v Jolietu in je eden najzgodnejših fantov naše fars. Ko je dovršil s najboljšim uspehom našo župniško šolo, se je posvetil mešarski obrti in je že nekaj let uslužben v mesnici g. Jos. Sitarja, 801 N. Chicago st. Nevesta je prišla pred nekaj leti iz stare domovine. Novoporočenca bosta stanovala pod h. št. 1314 Center street. Naše iskrene čestitke!

— Resnične vesti iz stare domovine. G. Ludovik Kambič, rodom iz Metlike, se je vrnil pred tremi tedni iz starega kraja, in ko se je mudil dva tedna pri svojih sorodnikih v bližnjem Braidwoodu, je prišel zadnji petek v Joliet, kjer misli ostati, če dobi primerno delo. G. Kambič je ameriški državljan in je bival že štirinajst let v Ameriki, večinoma v Colorado, predno je šel na obisk v staro domovino. Prišel je v svoj rojstni kraj dva meseca pred vojno in je ostal tam do srede letošnjega septembra. Pripovedoval nam je, da je došla vest o vojni napovedi v Metliko ob 3. uri zjutraj. Vlastni uradniki so navdušeno govorili o vojni, ali ljudstvo je jokalo "kakor dez". Do letošnjega septembra so bili vpoklicani že vsi mladeniči in moške v starosti od 17. do 50. leta, a zdaj so menda že pod orožjem vsi moški do 55. leta starosti, tako da so ostali doma samo deca, ženske in starci. Belokranjska železnica je večkrat prevajala samo vojake, topove in druge vojaške stvari, tako da je bila za civilni promet zaprta. Streljanje na Gorškem je bilo prav razločno slišati v Beli Krajini. Številni fantovi in moški, ki so padli v vojni, je prav veliko, a vse natančnosti se ljudstvu še prikrijevajo. Domov pride kak "ozdravljen" pohabljenec brez rok ali nog. Revščina je nepopisna. Letošnja letina je slaba, zlasti vsled suše. Krompirja in debeleče ni obrodilo skoro nič. Na Hrvaškem je uničila toča, kar ga pustila suša. Liter vina stane en godinar ali dve kroni. Zimna se lahko

proda, a samo po gotovi ceni; nazaj kupi se pa dvakrat dražje. Če hoče kdo iz ene v drugo vas, mora imeti legitimacijo ali posebno dovolilo. Celotna polje so smeli začeti vojne samo z legitimacijo. Vse je pod strogim žandarjskim nadzorom. Ljudje molče, ker je vsaka beseda nevarna, zlasti o vojni. Tekom vojne je bilo ustreljenih že mnogo civilistov, ki so preglasno mislili; ustreljeni so bili mnogi na vojaškem strelišču pri Ljubljani vpricho ljudstva v strahovalen zglede. In tako dalje. Tudi g. Lud. Kambič je bil večkrat v nevarnih situacijah, vendar ga je vselej srečno izmotal njegov ameriški popotni list in državljanski papir. Vrnil bi se bil v Ameriko že poprej, pa je čakal od meseca do meseca na konec vojne. Ker pa ga ne ni mogel dočakati, je vzel slovo od svojcev in Bele Krajine ter sredi septembra tega leta "odrinil od kraja preč". Njegov popotni list ima vsepolno kolkov in pečatov in opomb (v zveličavni nemščini, seveda), kajti pošiljali so g. Kambiča semtertja, predno se mu je posrečilo dospeti čez Ljubljano-Dunaj-Pasov-Dunaj-Elten v luko Rotterdam. Med pomorsko vožnjo je bil v vednem strahu, da zadene ladjo mina ali torpedo, in prvih pet noči ni mogel nič spati. Zavriskal od veselja pa je, ko je zagledal slavni Kip svobode in zopet stopil na ameriška tla.

— Ga. Draginja se je strašno povečala v zadnjih štirih letih in vlada z železno roko v Jolietu, kakor poročajo živezni statistiki. Podražila so se vsa živila. L. 1912. si lahko kupil bušelji krompirja za 60c, danes pa stane \$2.40. Premogovni položaj v Jolietu je resen, kajti cena premoga raste od dne do dne in trgovci s premogom pravijo, da bo stal ton trdega premoga \$15 pred dnevom 1. jan. Letu 1912. si lahko kupil ton premoga za \$7, danes pa stane \$10. Mehkemu premogu se je cena zvišala za \$1 pri tonu izra l. 1912. In slično je s cenami za druge vsakdanje potrebščine.

— Samo 1,506 oseb je bilo v republikanski paradi v soboto zvečer v Jolietu, kakor poroča včerajšnji Herald-News, in samo 86 avtomobilov, dasi je bilo napovedano, da bo udeležencev do 10,000 in samodrčev do 1,000. Velikansko pa je bilo število gledavcev na obstranskih tlakah notranjega mesta, najmanj desetkrat večje od števila paradnikov, iz česar so šaljivci proročevali zmago Wilsonovo, ker so smatrali vse gledavce za demokrate. Godbe so bile samo tri.

— Zopet kaznjenez utekel. "Ed" Robeck, kaznjenez v dosmrtnem zaporu v državni kaznilnici v Jolietu, je utekel iz kaznilniškega kamenoloma v sredo zvečer. Doslej ga še niso zasledili.

Ely, Minn., 2. nov. — Za praznik Vseh svetih so dobile sledeče družine darila: Družina J. Šikonija krepkega sinka; J. J. Pešel hčerko, in Anton Mrace hčerko.

— Sedaj se je začelo indijansko polletje. Ali bo dolgo trajalo, Bog ve.

— V sled stradanja bi bil neki bogataš kmalu umrl. Njegov želedec je bil, kakor je zdravnik izjavil, kakor ena deska, krvne žile so bile prazne. Ker se je slučajno k sreči nahajal v bolnišnici neki rejen človek, ki je imel preveč krvi, so mu je nekaj odvzeli in jo stradaču dali. Sedaj si da postreči, če bo kaj pomagalo.

— V sled velikih naročil rude se ista še odposilja po železnih od tukaj.

— Kakor povsod, je tudi tukaj nastala sestra draginja. Za prihranek si sedaj ni misliti, ampak kako se bo preživelo. Smo res v svobodni deželi, kjer uživajo svobodo bogataši, a ne delavci. Kapitalisti imajo proste roke, delajo kar hočejo z žitom in živčjem. Za Anglijo se mora poskrbeti, kajpada!

— Iz Tower, Minn., se nam poroča, da je pred enim tednom neki razbojnik ukradel v tamošnji katoliški cerkvi zlat kelih. Za storilec ni še dosedaj nobenega sledu. Kelih je bil velike vrednosti.

— Organizirala se je Kawishwi River Power Co. Ta družba bo pripravljeno spomlad začela z gradbo na yodopadu nedaleč od Ely. Zgradba bo iz konkrita in železa. Vodopad bo gonil stroje, ki bodo imeli 7-900 konjskih sil, kar bo dajalo električno silo. Električno bodejo rabili pri tvornici za papir, ki bodo tudi zgrajena. Vse zgradbe bodejo stale, kakor je preračunano, \$1,500,000. Inženar Orbison izdeluje že sedaj načrte za stavbe. Kawishwi Falls imenujejo navadno Cash-a-away.

Poročevalec.

Hrvatski bankir obstreljen.

Chicago, Ill., 2. nov. — Stjepan Žagar, ki je vodil s svojim bratom Ivanom Žagar pod tridimim imenom John Žagar & Co. zasebno (privatno) banko in parobrodarskemu agenturo v poslojsh št. 2400. Wentworth avenue, leži s četverimi strelnimi ranami v bolnišnici. Franjo Cvičić, uslužbenec zasebni banki, ki ga je obstrelil, se nahaja v policijski postaji ob 22. cesti v zaporu. Priznava, da je streljal na

Žagarja, ali trdi, da je to storil v silobranu.

Franjo Cvičić je bil pred vojno upravitelj podružnice Prve Hrvatske Stedionice v Požezi na Hrvaškem. Kot rezervni poročnik je bil ujet v Srbiji, pa je utekel iz ujetništva in se podal čez Grško v Ameriko. Prišel je v Chicago, kjer mu je neki sodnik priiskrbel službo v zasebni banki Žagar & Co.

Ali vojna je Cvičića zmešala. Kivave bitke in druge strašne prikazni iz vojne so ga mučile noč in dan. Postal je napol blazen čudak. Ondas se je napram svojemu svaku pritožil, da ga hočejo njegovi delodavci kloroformirati. Imel je še druge halucinacije ali prividke.

Danes dopoldne sta Cvičić in Stjepan Žagar stopila v banko ob 8. uri. Petnajst minut pozneje se je gnetla množica ljudi v urad. Cvičić je stal, držče revolver v svoji roki. Stjepan Žagar je ležal na tleh vzdihujoč. Dve krogli sta bili v njegovih prsih, ena v njegovi nogi in četrtja v njegovi lakti.

"Rekel mi je, da sleparim banko," je šepetal Cvičić. "Da določam račune. Jaz sem poščen."

Žagarja so prepeljali v bolnico. Njegove rane so smrtonevarne.

V bolnici je Žagar zanikal, da je Cvičića obtoževal česa.

"Samo grajal sem ga, da slabo vodi račune, in pograbil je revolver in streljal name."

Cvičić je ponovil svoje besede pred policijskim kapitanom Nootbaarom. Izjavil je, da je Žagar silil v njega z nožem, in da je sam streljal v silobranu. Njegov tast, M. V. Squarcy, se je požuril v policijsko postajo in je povedal, kar je vedel o Cvičiću.

"Bil je poročnik v avstrijski armadi," je rekel, "in je pretrpel strašne težave v vojni na Srbskem. Ujeli so ga Francozi in potem zopet Srbi. Utekel je, in jaz sem mu poslal denarja na Grško, da pride semkaj. Odkar je prišel, je imel čudne misli. Prejkone je grdo ravnanje z njim med vojnim ujetništvom izneredilo njegove možgane. Včeraj, kakor sem čul, je šel v urad avstrijskega konzula in mu je pripovedoval, da ga Žagarja mislita kloroformirati."

Policija bo dala preiskati Cvičićev dušni stan.

NAPOVED WERNYHORE O VSTAJENJU POLJSKE.

Med brzojavkami na prvi strani te šte. A. S. prinašamo vest, da sta Nemčija in Avstro-Ogrska proglasili obnovo Poljskega kraljevstva. V zvezi s tem je času primeren sestavek, ki so ga predlanskim prinesle "Noviny Wiedenskie" in je bil v slovenskem prevodu objavljen v ljubljanskem "Slovenecu" z dne 19. nov. 1914, in sicer takole:

"Noviny Wiedenskie" imajo naslednji sestavek:

Pred nekoliko leti sem imel pri popoldanskem čaju pri znanem dunajskem pisatelju Sigismundu Muenzu priliko, seznaniti se z nekim turškim diplomatom. Iz lahko razumljivih razlogov diskretnosti moram zamolčati njegovo ime. Morem pa pripomniti, da je kmalu nato prevzel mesto turškega poslanika v eni izmed evropskih prestolnic in nekoliko pozneje postal zunanji minister.

Začetek pogovora je bil čisto vsakdanji, kmalu pa je prešel na bolj zapueta pota. Turek je bil jako olikan mož, s črno brado in črnimi presunljivimi očmi. Naenkrat me je vprašal: "Vi ste Poljak?"

"Da, ekscelencija, Poljak."

Turek je pokimal s glavo in na njegov obraz je sedel izraz melanholije.

"Nekdaj so bili časi," je kar tako dodal, "ko sta si bili Poljska in Turčija zakletta sovražnika, pozneje pa najboljša prijatelja."

Ta izraz čustva iz ust turškega diplomata me je živo zadel s srca.

"Ali ekscelencija ve, kako napoved o Poljski in Turčiji je zapustil slavni ukrajinski pesnik Wernyhora?"

"Da Poljska vstane iz groba," je odgovoril diplomat z resnim glasom, "in bo zopet samostojna takrat, ko bodo Turki napajali svoje konje v Visli."

"Ekscelencija je znana ta napoved Wernyhora?" se začuden vzkliknil.

"Vsakemu izobraženemu Turku, ki pozna prošlost svoje države, je znana ta napoved glede poljske bodočnosti," je zvenel odgovor diplomatov.

Vrsta let je minila po tem razgovoru, a vendar mi je ostal nenavadno živo v spominu. Večkrat sem ga premišljeval in nikdar ne pozabil.

Čuden tek dogodkov more zdaj res prinesiti, da bo turška vojska svoje konje napajala v Visli. Ni prišlo do tega, v krimski vojni, ker je angleška in francoska diplomacija omejila delokrog zveznih armad samo na Krim. Napoleon III. in londonski kabinet sta odbila predlog onih franc. generalov, ki so hoteli silno turško, francosko in angleško vojsko pognati skozi Multanko (Moldavijo) na Ukrajino in Polodolje.

Zdaj pa je razpostavitvev na teatru vojne v vzhodni Evropi taka, da v resnici more priči do tega, da si bodo turški konji ugašali jezo v Visli. In ker ni izključeno, da bo posledica te vojne, ki se zdaj vrši vstajenje poljskih

dežel k gospodstvu v tej ali oni obliki, more napoved pesnika Wernyhora preiti iz fantazije v dejstvo. — Tako imenovani list, v modernu kroniko to samo beležimo.

ŽELJE BELOKRANJCA.

(Zložil M. Suklje, Anaconda, Mont.)

Kako si mi lepa, o Bela Krajina! Stotisoč pozdravov iz daljnih tujin pošiljam jaz tebi, oj ti domovina, čeprav sem zapustil nevredni te sin.

Oj Kolpa šumeča, vi viri studeni, kaj srce po vas mi še zmer hrepeni! Pri srcu kot nekaj še danes ste meni, oko vas vsaj enkrat še videt' želi.

Le enkrat bi gledal Gorjanske planine, kjer smreke svoj vonj tje na daleč puhte; le enkrat rad videl bi poljske doline, kjer rož'ce cvetijo in tički žgole.

Oj vinske gorice, kako ste mi mile, in zidan'ce bele, kak krasne ste ve! Ti polje zeleno in rožice bele, vse misli vsak dan mi po vas koprne!

Oj grozdjčice sladko in klasje rumeno, kdo vas bi ne ljubil in želel si k vam!

Tam pije se vincé in poje veselo, na vas se spominjam skor sleherni dan.

Usoda nemila, čemu me preganjaš, čemu si zaprla, oh, pot mi nazaj? Čemu mi vse upe in nade odklanjaš, da prišel bi svobodno v vek v svoj kraj?

Razmakni sovragov se silno število, da svobodno zopet se vrnem domov! Da vidim še enkrat domačo gomilo, potem pa rad pojdem v deželo duhov.

Komu naj li pojem v ti daljni tujini in kam naj obrnem petja glas svoj? Kje zdravja si najdem srca bolečini, kadar se spominjam na tebe, dom moj!

Li Skalnaté gore in snežne pečine mi dajo veselje in kratijo čas? Al' puste doline in suhe pustinja mi krasijo dneve in delajo spás?

Ne hribi visoki, ne nizke doline vtoložiti ne morejo tuje srca; naj gledam doline al' zrem visočine, jaz bivam pač tukaj, a duh je doma.

Le tebi naj pojem, o Bela Krajina, le tebi moj spev naj na vek se glasi! Le tebe proslavljam naj, o domovina — Nebo naj dobrotno na vek te živi!

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pel sovražnik, je bilo ujetih 22 častnikov in 1,508 mož. Tri strojne puške in tri minske metalnice so bile puščene v naših rokah. Naše izgube so bile male.

"Fronta nadvojvode Karla: V Karpatih so bila uspešna podjetja proti ruskim prednjim postojankam severno od Dorne Vatre."

Boji v Galiciji in Volhiniji.

Petrograd, 3. nov. — Pehotni boji se nadaljujejo v Galiciji in Volhiniji, z malimi uspehi v obeh pokrajinah za Ruse, kakor je naznanil vojni urad danes. Rusi so zopet zasedli del svojih strelskih jarkov na zapadnem bregu reke Stohod v Volhiniji. Vzhodno od Lipnicedolne v Galiciji so Rusi potisnili Avstro-Nemce nazaj na nekaterih točkah.

Rusi sedemkrat odbiti.

Berlin, 3. nov. — Ruske čete so včeraj sedemkrat napadle v poskus, zopet pridobiti postojanke, osvojene po Nemcih ob Narajuvki, jugovzhodno od Lvova. Utrpeli so izredno težkih izgub, prvi vojni urad, in niso pridobili nobenega uspeha.

Zapadna fronta.

Berlin, 2. nov., brežično v Sayville. — Fort Vaux, na verdukski fronti, so Nemci zapustili, prvi danes objavljeno uradno naznanilo.

To so Nemci storili šele potem, ko so Francozi začeli posebno silno in pogubno obstreljevati utrdbé. Pred odhodom so prestolonaslednikove čete razstrelile važne dele forta (trdnjavičce), nakar so se umeknile, ne da bi bile motene po sovražniku.

Britanci so poskušali včeraj napredovati na fronti ob reki Somme severno od Courcelletta, a so bili odbiti, je naznanil vojni urad. Francozi so nekoliko pridobili v odsekih Les Boeufs in Rancourt.

Zavezniki napredujejo počasi.

London, 3. nov. — Britanske čete so osvojile nemški strelski jarek vzhodno od Guendecourta na fronti ob Sommi snoti in napadle nemške zakope blizu Arrasa, naznanja vojni urad danes.

Pariz, 3. nov. — Francozi so zasedli Fort Vaux, ko so počakali, da nehajo velike eksplozije v trdnjavici, je naznanil vojni urad danes.

Berlin, 3. nov. — Hiše v vasi Saily, ki jih so osvojili Nemci, so bile zopet

izgubljene včeraj zjutraj v spopadu od moža do moža, je naznanil veliki glavni stan danes.

Grški kralj proti upornikom.
Atene, čez London, 2. nov. — Kralj Konstantin je izdal povelje danes dopolne na prestolu zveste čete, preprečiti prodiranje uporniških čet za vsako ceno.

Stoimpetdeset zvestih vojakov je poprej zapustilo Katerino pred 600 uporniki, oboroženimi s strojnimi puškami, in se umeknilo v Lariso, da se pridruži pomoznim četam.

Izpraznitev Katerine je potrjena po generalnem štabu.

Spopad z uporniki.
London, 3. nov., 3. zj. — Grška armada je dospela pred Katerino in začel se je nočoj spopad z uporniki, pristaši Venizelosa, pravi brzojavka v "Sunday Observerju" iz Aten, datirana v petek.

KJE JE G. JOS. VIDENIK IZ METIKE? Za njegov naslov bi rad zvedel Ludvik Kambich, 1000 N. Chicago st., Joliet.

LOKALNI ZASTOPNIKI(ICE) "A. S."

Allegheny, Pa.: John Mravintz.
Aurora, Ill.: John Kočevar.
Aurora, Minn.: John Klun.
Bradley, Ill.: Math. Stefanich.
Bridgeport, O.: Jos. Hochevar.
Chicago, Ill.: Jos. Zupancič.
Calumet, Mich.: John Gosenca.
Cleveland, O.: Jos. Russ in Leop. Kusljan.
Chisholm, Minn.: John Vesel.
Collinwood, O.: Louis Novak.
Delmont, Pa.: Jos. Pavlich.
Denver, Colo.: George Pavlakovich.
Ely, Minn.: Jos. J. Peshel.
Enumclaw, Wash.: Jos. Malnerich.
Gilbert, Minn.: Frank Ulchar.
Gowanda, N. Y.: Frank Zore.
Great Falls, Mont.: Mat. Ulrich.
Hibbing, Minn.: Frank Golob.
Houston, Pa.: John Pelhan.
Indianapolis, Ind.: Martin Česnik.
Iron Mountain, Mich.: Louis Berce.
Ironwood, Mich.: M. J. Mavrin.
Kansas City, Kans.: Peter Majerle.
La Salle, Ill.: Anton Castello in Jakob Juvancic.

Lorain, O.: Jos. Perušek.
Lowell in Bisbee, Ariz.: John Gričar.
Milwaukee, Wis.: John Vodovnik.
Moon Run, Pa.: John Lustrik.
Newburg (Cleveland): John Lekas.
Ottawa, Ill.: Jos. Medic.
Peoria, Ill.: M. R. Papich.
Pittsburgh, Pa.: Anton Sneller.
Pittsburgh, Pa.: Urh R. Jakobich.
Pueblo, Colo.: Mrs. Mary Buh.
Rock Springs, Wyo.: Leop. Poljanec.
Sheboygan, Wis.: Jakob Prestor.
So. Chicago, Ill.: Frank Gorenz.
Springfield, Ill.: John Pernel.
Soudan, Minn.: John Loushin.
So. Omaha, Neb.: Frank Kompare.
Stambaugh, Mich.: Aug. Gregorich.
Steelton, Pa.: A. M. Papich.
St. Joseph, Minn.: John Pogljajen.
St. Louis, Mo.: John Mihelcich.
Valley, Wash.: Miss Marie Torkar.
Waukegan, Ill.: Matt. Ogrin.
West Allis, Wis.: Anton Skerjanc.
Whitney, Pa.: John Salmich.
Willard, Wis.: Frank Perovšek.
Youngstown, O.: John Jerman.

V onih naselbinah, kjer zdaj nima mo zastopnika, priporočamo, da se zglašijo kdo izmed prijateljev našega lista, da mu zastopništvo poverimo. Želeli bi imeti zastopnika v vsaki slovenski naselbini.

Uprav. "A. S."

POMAGAJMO REVEŽEM V STARI DOMOVINI

Ali ste že kaj darovali za slovenske begunce ter vdove in sirote padlih vojakov slovenskih?

Darove sprejema: Amerikanski Slovenec, Joliet, Ill.

John Grahek

...Gostilničar...

Točim vedno sveže pivo, fino kalifornijsko vino, dobro žganje in tržim najboljše smodke.

Prodajam tudi trdi in mehki premog

TELEFON 7612.

1012 N. Broadway JOLIET, ILL.

JESENSKE IN ZIMSKE OBLEKE.

Čedne in moderne obleke za odrasle in mladino se dobe pri nas, kakor tudi delamo v popolno zadovoljstvo obklopo meri.

Velika zaloga najmodernejih klobukov in kap vseh velikosti.

Posebno velika zaloga trpežnih čevljev visokih in nizkih za moške, ženske in mladino.

Mi imamo najlepše srajce, kravate, kolare itd. Vse naše blago jamčimo ter povrnemo denar, ako ni v popolno zadovoljnost.

Z vsakim nakupom dajemo 4 odsto vredne znamke ali pa register tikete izvzemši na obkalah delanij po meri.

Vaši naklonjenosti se priporoča "Prva Slovenska Trgovina" na severni strani mesta.

Frank Juričič

1001 N. Chicago St. JOLIET, ILL.

Mi hočemo tvoj denar ti hočeš naš les

Če boš kupoval od nas, ti bomo vselaj postregli z najnižjimi tržnimi cenami. Mi imamo v zalogi vsakovrstnega lesa.

Za stavbo hiš in poslopj mehki in trdi les, lath, cederne stebre, desk in singlne vsake vrste.

Naš prostor je na Desplaines ulici blizu novega kanala.

Predno kupiš LUMBER, oglaš se pri nas in oglej si našo zalogo! Mi te bomo zadovoljili in ti prihranili denar.

W. J. LYONS

Naš office in Lumber Yard na voglu DES PLAINES IN CLINTON ST.

Union Coal & Transfer Co.

515 CASS STREET, JOLIET, ILL.

Piano and Furniture Moving.

Chicago telefon 4313. Northwestern telefon 414.

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

V ZJEDINJENIH DRŽAVAH SEVERNE AMERIKE. **Sedež: JOLIET, ILL.** Inkorp. v drž. Ill., 14. maja 1915. Inkorp. v drž. Pa., 5. apr. 1910. Vstanovljena 29. novembra 1914

GRUŽBINO GESLO: "VSE ZA VERO, DOM IN NAROD." "VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE."

GLAVNI ODBOR:

Predsed.—Geo. Stonich, Joliet, Ill. **Podpred.**—John N. Pasdertz, Joliet, Ill.
Tajnik.—Josip Klepec, Joliet, Ill.
Lapis.—A. Nemanich, Jr., Joliet, Ill. **Blagajnik.**—John Petric, Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

1. Anton Castello, La Salle, Ill. 2. John Stua, Bradley, Ill.
3. Nicholas J. Vranichar, Joliet, Ill.

FINANČNI IN POROTNI ODBOR:

Stephen Kukar, Joliet, Ill. Josip Težak, Joliet, Ill.
Math Ogrin, N. Chicago, Ill.

Glasiło: AMERIKANSKI SLOVENEK, Joliet, Ill.

KRAJEVNO DRUŠTVO ZA D. S. D. se sme ustanoviti s 8. člani (icami) v kateremkoli mestu v državi Illinois in Pennsylvaniji z dovoljenjem gl. odbora. Za pojasnila pišite tajniku.

Vsa pisma in denarne pošiljke se naj naslove na tajnika. — Vse pritožbe se naj pošljejo na 1. porotnika.

KAKO JE ITALIJA DOBILA BENETKE.

(Iz "Slovenca".)

Pod tem naslovom prinaša dunajska "Arbeiter-Zeitung" sledeči izpisi pesa zgodovinarja L. Hartmanna po Friedjungu posneti sestavek:

"Dober Avstrijec H. Friedjung je popisal v svoji znani knjigi zgodovino Avstrije od l. 1859. do l. 1866. Kar tam piše, ko z boleščjo razkriva napake avstrijske politike pred 50 leti, je tudi še danes uvaževanja vredno, ko je Avstrija zopet zapletena v velik mednarodni konflikt. Kar se je godilo v tistih letih, ni bilo pravzaprav nič drugega nego likvidacija spačenega dela dunajskega kongresa, ki je vrisal na evropsko karto nove deželne meje, ne ozirajoč se na životarne sile, ki so se pojavile v narodih po francoski revoluciji; to je bila zmaga trajno nepremagljivega ljudskega gibanja nad predmarčno diplomacijo. Narodnostna avstrijska država, v zapadni Evropi zadnja zastopnica zastarelih metod, se je postavila pred dve neizpolnjeni nalogi. Hotela je ohraniti svoje prvenstvo v Nemčiji in preprečiti ujedinjenje nemških držav in zajedno je hotela ohraniti svojo pozicijo v Italiji, kar je bil glavni kamen napote laškemu ujedinjenju. S Pijemontom, predboriteljem za laško edinstvo, se je zvezal l. 1859. Napoleon III., ki je imel sicer tudi samopasne namene, čegar politika pa je slonela na narodnem principu, katerega je priznaval. Posledica te koalicije je bila za Avstrijo izguba Lombardije in laških sekundo genitur. Ze karat so se začeli v Nemčiji značilni glasovi, ki so poudarjali tako, kakor je to storil Lasalle v eni svojih najboljših brošur, skupne interese Prusije in Italije proti Avstriji, ki je stala njihovim namenom na poti. A šele Bismarck je sklenil v aprilski konvenciji l. 1866. od Napoleona protežirano zvezo med Prusiji in Lahi, ki je zapletla Avstrijo v boj na dveh frontah.

Italija ni nikdar smatrala svoje vzvodne meje, katero je dobila l. 1859, kot definitivne. Od Napoleona diktirane sklepe v Villa Franki po zmagovalni vojski sta smatrala vlada in ljudstvo vedno kot ponizanje. Hoteli so celo Italijo, Benečijo in Trentino. Ljudstvo ni poznalo nobenih diferenc zaradi cilja. Različne vlade so se sicer morale ozirati na vnanjopolitične potrebe in so morale biti različnega mnenja zastan sredstev in ugodnega trenutka; toda vse so smatrale za svojo dolžnost, da se poslužijo prve prilike, ki se jim nudila.

Avstrijska politika tej situaciji ni bila kos. Vodilni možje so omahovali med upom in strahom; v svoji — od Friedjunga tako krasno opisani — kratkovidnosti niso bili v stranu stali si en cilj in ga zasledovati, in bili so docela nezmožni, s krepko močjo, da se uprejo neodgovornim vplivom Napoleona iz pomanjkanja dalekovidnosti deloma proti svojem, boljsemu prepričanju so pustili, da je državni svet drčal navzdol. Pač so se nekoliko opotevali pomisleki vojakov, ki so ozarjali na težave vojske na dveh frontah, in omahovali so dolgo sem in tja, ne da kaj sklenejo. Ko je bila franco-laska konvencija že sklenjena, so poskušali zaveznike razdružiti; hoteli so odstopiti Beneško, a ne taliji, ampak Napoleonu (katerega so napravili na ta način za odločevalca, in hoteli so Beneško odstopiti ne brezpogovorno, ampak samo proti odškodnini v denarju, katero bi vzeli Prusom, če bi bila nevtralna. Ko je postajal diplomatski položaj vedno sitnejši in Dunaj čimdalje nervoznejši, so se na Na-

oleonovo zahtevo odrekli tudi odškodnini in se izrekli za odstop Beneške že pred vojno. Toda bilo je prepozno; talija je bila že z pogodbo vezana in prvi minister La Marmora se je odločil po nekotikem obotavljanju za pogodbo; do tega koraka ga je privela misel, da noče prejeti Beneške iz rok Napoleonovih, čegar zaščito je bilo treba l. 1859. tako drago plačati, in pa dejstvo, da je postajalo ljudstvo v času neodločnosti in čakanja vedno strastnejše in bojevitejše. Mogoče bi bil odkrit in javen odstop Benečije taliji vojsko če preprečil, ker vojska ne bi bila imela v tem slučaju nobenega pomena več. Avstrija pa se za tak korak ni mogla odločiti; pač pa je sklenila dne 12. junija s Francijo pogodbo, katero je Beust pozneje imenoval "najneverjetnejši akt", kar jih je kedaj videl. Avstrija se je zavzela, da na vsak način odstopi Beneške Italiji, najsi zmaga ali podleže, zato pa se je garantirala papežu njegova posest; če bi Avstrija kaj pridobila v Nemčiji, najtudi Napoleon v Nemčiji nekaj dobi. Beneške so torej bile izgubljene; Avstrija se je pa morala vseeno vojskovati na dve strani. Friedjung sklepa: "Vojska v Italiji se da opravičiti le, če bi bili resno poskušali varovati svoje meje. Na to pa vlada ni več mislila, toda njeni predsodki ji niso dovoljevali več, da stopi z laško vlado za stran Benečije v neposredno dotiko. Talija je bila namreč nelegitimna država, in zato se je bilo treba posluževati Napoleona, najlegitimnejšega vseh vladarjev. Etiketnemu vprašanju na ljubo se je zaigrala usoda države na dveh nezadostno pripravljenih bojiščih." — Mi bi pristavili, da s splošno — ne samo z avstrijskega — stališča vojska za obrambo tedanje države meje tudi ne bi bila opravičena, ker so bile Beneške z Avstrijo pod vsakim pogojem nenaravno združene, českar ni bilo mogoče vzdrževati.

Na vsak način je to zgodovinski unikum, da se država krvavo vojskuje pod najslabšimi pogoji za deželo, katera je bila ne le nevzdržljiva, ampak že odstopljena. To je bil triumf prestižne politike, ki stavi videz nad resnico. Ta politika je dovedla Avstrijo do Kraljevega Gradca in je oživljala sovraštvo Italijanov za dolgo časa. Mogoča je bila le zaradi tedanjih nemogočih političnih razmer v Avstriji. Ljudstvo ni čul nihče, ljudski interesi niso bili zastopani, in le ozek krog neodgovornih oseb je odločeval usodo države.

ARTILJERIJSKI DVOBOJ.

Fr. Jerina, enoletni prostovoljec, opisuje prav živo boj med avstr. in sovražno artiljerijo in sicer (po Slovencu):

Bilo je 22. marca. Prekrasno pomladansko jutro, prvo, ki sem je doživel v svojem enomesečnem bivanju na bojnem polju. Zdelo se mi je to jutro podobno onim, ko sem se brezskrbno hodil po Močilniku, zatopljen v krasoto narave, in občudoval stvarstvo Vsemogočnega, ki je v svoji neskončni dobrotljivosti obdaril človeka s tako krasno naravo. Taki in enaki spomini so za človeka, ki se je na bojnem polju že kar udomačil, hujši nego smrt od sovražne krogle.

Radi sovražne premoči smo morali menjati naše postojanke. Izbrali smo si prostor, ki se nam je zdel po svoji naravni legi kakor izbran za naše havbice. Začeli smo takoj z ognjem. Kakor v poletnih dnevih, ko se prevleče nebo s temnimi oblaki, iz katerih svigajo bliski, ki jim sledi gromenje in temu toča, ki potolče ponosno proti nebu kipeče zlato klasje na polju, tako smo bili tudi mi naenkrat obdani od oblaka dima, ki je nastal vsled hitrega vreljanja, in svinčena toča granat in šrapnel, ki se je vsipala iz naših hav-

bic, je neusmiljeno razsajala med vsaki sovražnih čet. Govorilo se ni nič, znamenja so se dajala samo z rokami. Vsak izmed nas je dejal z naporom vseh sil, da nas je oblivat pot, kajti vsi smo vedeli, da je izid današnje ljute bitke odvisen skoraj samo od naših havbic.

Skoraj celo uro je trajalo gromenje topov, ne da bi bili sovražniki izsledili naše postojanke. Sovražne granate in šrapnele smo videli padati kilometer v stran. Bili smo prepričani, da nas ne izlede; v tej misli nas je zlasti utrdilo dejstvo, da se je sovražni ogenj vedno bolj oddaljeval od nas, mesto da bi se nam bližal. Toda naenkrat zaslišimo tik za našimi hrbti strašen pok: udarila in razletela se je sovražna granata. Tej je sledila druga, tretja, itd. Ker je po prvi trajalo celih pet minut, predno je priletela druga, smo si že mislili, da so sovražniki samo slučajno namerili semkaj. A ko je priletela druga granata in so ji čimdalje hitreje sledile nadaljne, smo uvideli, da so nas izsledili.

Sovražnik je dobro meril: razen treh prvih so vse nasledne eksplodirale v neposredni bližini. Sto korakov vstran smo imeli spravljene konje. Človek bi mislil, da se bodo vsled strašnega neprestanega pokanja iztrgali in razbežali na vse strani. A tako so že vajeni bojne hrume, da se niti ne ganejo, pa naj še tako grme naši in sovražni topovi v njihovi neposredni bližini. Seveda so taki le konji, ki so že dalj časa na bojišču.

Najprej so padale sovražne krogle za nami, potem so udarjale v prostor baterijo in konji in padale tudi sredi med konje. Pretresljiv je bil pogled na težko ranjene konje, ki so se borili s smrtjo; težko so hropeli, iz gobca in nosnice jim je pritekla kri, pogledi so se užigali in ugašali, udje so se za trenotek zganili in zopet obstali — vse to je pričalo, da smrt ni daleč. Hotel sem jim skrajšati strašno trpljenje — bil so trije — ter jim iz revolverja poslal odresilno kroglo. Toda tisti trenotek so začele granate in šrapneli padati naravnost med nas, da sem pustil konje in mislil na drugo. Kakor bi kdo s palico sunil v sršenovo gnezdo in bi se vanj zakadili vsi sršeni naenkrat, tako smo sedaj tudi mi začeli delati s podvojenjo silo. Kar zdijavali smo. Gromenje naših topov, razpokavanje ruskih granat in šrapnel je povzročilo, da nisem mogel več ločiti posameznih strelcev med seboj, ampak sem čul samo dolgo, dolgo gromenje, katerega ni hotelo biti konca ter se mi je zdelo, da traja celo večnost.

Po celem telesu sem čutil mrzel pot in nemo gledal, kako je tu pa tam udarila granata v gručo moštva, ki ga je močni pritisk granate razmetal na vse strani. Vsenaokrog so ležali smrtno ranjeni; slišal sem njihove mile vzdihle, videl njihove umirajoče poglede. Njihova kri se je mešala z deževnico in jo popolnoma pordečila — vespovsod sama kri, sama kri. Vedel sem, da se vsak hip lahko tudi moja kri zmeša s krvjo ostalih, toda vse to me ni napravilo obupanega ali prestrašnega, marveč sem le popolnoma otopel. Ko sem preje včasih bral opise bojnih prizorov, sem ves trepetal in sočustvoval z žrtvami; toda če se človek sam udeležuje boja, postane popolnoma otopel. Ko sem preje včasih bral opise bojnih prizorov, sem ves trepetal in sočustvoval z žrtvami; toda če se človek sam udeležuje boja, postane popolnoma nesposoben za kakršnokoli človeškoblag občutek.

Polagoma sem zgubil ves razum in nisem mogel več trezno misliti. Ko sem se ozrl po bojnih tovarših, se mi je zdelo, da se, san zver, nahajam med divjimi zvermi, še vedno žejnimi krvi, da se jim iz gobcev kad preobilno zavžite krvi bogatega plena. V očeh vsakogar sem bral, da ne misli na smrt marveč samo na to, da bi se preloilo čim več sovražnikove krvi. In ta strašni prizor je trajal dolgo, dolgo, celo večnost. Če se sedaj spomnim na to borbo, zatrepetam, kakor je zatrepetalo srce ubogih staršev, ko so nenadoma zvedeli, da jim je padel edini sin, njihova edina nada na stara leta.

Granatam so sledili šrapneli. Sicer je učinek teh veliko večji, če ne eksplodirajo previsoko, a moralni učinek granat veliko večji. Šrapneli nam niso povzročili veliko škode. Potem so se začele menjavati granate in šrapneli in divja godba se je nadaljevala.

Poveljnik naših baterij je začel resno misliti, da bi menjali postojanke, a dokler ne pride povelje, tega ni mogoče storiti. In povelja ni bilo, ker je opazovalec javil, da naše granate in šrapneli strašno obdelujejo sovražno artiljerijo, ki je na tem, da menja svoje postojanke. In še z večjo hitrostjo in avdušenostjo smo začeli streljati. Res pravi artiljerijski dvoboj. Veličastno divjih strahot takega dvoboja ne more opisati nobeno pero.

Končno je sovražni ogenj ponehal. Takoj smo vedeli, kaj to pomeni. In res je opazovalec javil, da so uničene tri ruske baterije, katerih ostanki se hitro umikajo. Bili smo zmagovalci. Pet minut na to smo tudi mi prenehali z ognjem. Še-le tedaj smo zopet postali ljudje in se zavedli človeških dolžnosti; pomagali smo ranencem, kolikor je bilo mogoče. Tudi mene je ranil drobec granate, ki se je razletela v neposredni moji

Photo by American Press Association. **BOJ Z ROČNIMI GRANATAMI. — CAR NIKOLAJ OBISKAL KAVKAŠKO FRONTO.**

Gornja slika kaže prizor z bojišča pri Verdunu na Francoskem. Videti so Francozi, prodirajoči s pomočjo ročnih granat. Drevesa vsa okleščena po izstrelkih. — Na spodnji sliki so videti veliki knez Nikolaj (1), poveljnik ruskih čet v bojevanju proti Turkom na kavkaški fronti, ruski car (?) ter angleški in ruski častniki; in turska trdnjava, razdejana po ruskih velikih topovih.

bližini, na čelu. Rano sem si sam obvezal in je sedaj že zaceljena. Brazgotina nad desnim očesom pa me ho vedno spominjala na 22. marec, na dan, kakršnega ne bom, tako upam, nikdar več doživeti. — "Dol. Novice".

V SMREKOVEM GOZDU V KARPATIH.

Četovodja Cencič, doma s Primorskega, piše svojim sorodnikom na Verdu pri Vrhniki naslednje pismo iz Karpotov z dne 26. marca:

Dragi strici! Danes imam čas, da vam nekoliko opišem veselo življenje slovenskih fantov in mož v tujem smrekovem gozdu. Stojimo kakih 1000 korakov pred sovražnikom v bojni črti z nabitiimi puškami in nasajenimi bajoneti. Vsak trenutek smo v smrtni nevarnosti, a ne zmenimo se za to; saj je sovražnik tudi. Vedno smo veseli in dobre volje. Iz smrekovih vej smo si napravili utice, v katerih se zbiramo, zdaj v eni zdaj v drugi, se šalimo in pojemo. Večkrat dobimo tudi malo sladkega vinca ali ruma, ki "nam še večjo korajžo da". Takrat pa tako prepevamo, da nas tudi sovražnik sliši. In tedaj se Ruši skrijejo v svoje zakope in hlače se jim tresejo, ker si mislijo: To so pa več nego navadni ljudje, da v bojni črti tako veselo prepevajo. Mi se pa zabavamo in kratkočasimo po svoje naprej. Vsi imamo druga ime in v časti nego v resnici; mene, ki imam tri zvezde, kličejo n. pr. za stotnika pl. Višjegerskega, nekoga drugega smo povišali za polkovnika, tretjega za polkovnega zdravnika itd. Tudi vsaka utica ima svoje ime; moja je "Kavarna pri levu", druga utica je "gostilna Nimam pijače", tretja "gostilna pri hajducih" itd. Res, prav

veselo je pri nas. Ne mislite pa, da se nam neprestano tako imenitno godi in da sploh nič dolžnosti in službe nimamo. Nikakor ne. Svoje šale uganjamo le ob prostem času. Kadar pa nas kliče povelje k naskoku, tedaj je vsak mož kakor lev. Vsak zgrabi svojo puško in kakor divji prvi sovražnik, ne meneč se ne za smrt ne za za življenje. Vsak pravi: Če padem, padem za domovino in cesarja, podam se pa ne. Pa recite če nismo junaki!

Otroci kakor tudi odrasli

hvalijo uspešnost Severovega Zdravila za obisti in jetra (Severa's Kidney and Liver Remedy). Čitajte sledeče pismo: "Severovo Zdravilo za obisti in jetra je pomagalo mojemu osem letnemu sinčku, ki je več nego osem dni trpel vsled neke obstinje nepravilke." F. Meyer, R. F. D. No. 3, Wellston, Okla. Poskusite to zdravilo pri zdravljenju vnetja obisti, bolestrnega puščanja vode, oteklilih nog in bola v hrbtu, katerega povzročajo obstinje nepravilke, zlatenice in kislega želodca. Močnejše postelje pri otrocih se je večkrat odpravilo s tem zdravilom. Kupite steklenico Severovega Zdravila za obisti in jetra danes v lekarni. Ako ga ne morete dobiti, naročite ga od nas. Cena 50 centov in \$1. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. — Adv. Nov.

POTREBUJEM DEKLE ZA LAHKO HIŠNO DELO, če zna angleško ali ne. Vprašaj po telefonu Mrs. A. S. Calkins, 106 First Ave., Joliet, 1285-J.

NAPRODAJ DVE MIZI, 2 SIDE-boards in ena kočija (surry), vse v dobrem stanu. Vprašaj na: 104 Youngs Ave., Joliet, Ill. 2t

"SPOMINSKA KNJIGA".

Povodom 25letnice slovenske župnije sv. Jožefa v Jolietu, Ill., se je izdelala tudi spominska knjiga. To je nekaj novega. V knjigi je življenjepis prebлага ustanovitelja naše fare, zgodovina iste, opis stare in nove cerkve, opis župnijske šole, opis cerkvenih društev, opis bratskih in podpornih društev itd. Med čtivom se nahajajo krasne slike vseh naših župnijskih poslopj, vseh dosedanjih župnikov in pomožnih duhovnikov, raznih drugih č. gospodov, ki so pripomogli k ustanovitvi in razvoju naše fare; nadalje slike raznih slovenskih društev in faranov itd. Ocenil bo našo Spominsko knjigo kak nepristranski kritik, a mi jo lahko priporočamo že pred strokovnjaško oceno, ker vemo, da pomeni ta knjiga na slovenskem slovstvenem polju v Ameriki res prvi pojav svoje vrste, izreden književni dar vsem, ki se zanimajo za pričetek in vsestranski razvoj ene največjih in najlepših slovenskih župnij v Ameriki.

"Spominsko knjigo" je sestavil Rev. John Plaznik, po navodilu in s pomočjo č. g. župnika Johna Plevnika. Pomagali so pri delu č. šolske sestre, cerkveni odborniki, društveni tajniki, razni farani, zlasti stari, in drugi. Knjiga obsega 140 strani čtiva, slik in oglasov. Tiskana je bila v tiskarni Amerikanskega Slovenca.

"Spominska knjiga" stane samo \$1, in to pa zato, da si jo lahko omisli vsak tudi najrevnejši rojak.

Igavna stvar. Kmet svoji ženi: "Mina, hiša je v ognju! Reši vsaj tinto, da brž pišem zavarovalnici!"

Vsako, ki je poslal denar v staro domovino

POTOM NAŠEGA POSREDOVANJA, JE ZDAJ

POPOLNOMA PREPRIČAN

DA DOSPEJO NAŠE DENARNE POŠILJATVE

ZANESLJIVO IN TOČNO

v roke naslovnikov, kljub vojnim zaprekam, v primernem času.

V stari domovini izplača denar c. k. pošta

100 kron pošljemo zdaj za \$13.00

MI GARANTIRAMO VSAKO POŠILJATEV

Pisma in pošiljatev naslovite na:

AMERIKANSKI SLOVENEK

BANK DEPT, JOLIET, ILL.

